

ELÄMÄNMUUTOKSEN EMPIJÄT

Suomalainen on valmis ilmastotoimiin,
kunhan naapurikin on

Enemmistö suomalaisista on valmis muuttamaan elämäntapojaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, mutta joukko on pienempi kuin kymmenen vuotta sitten.

Huoli ympäristöstä ja ilmastonmuutoksesta ei ole kasvanut yhtä ripeästi kuin edellisen vuosikymmenen lopussa. Yksi selitys tähän on se, että suomalaisten mielipiteet ovat polarisoituneet.

Elämäntapojen remontti sisältää myös reuna-ehoja. Energiankäytön ja kulutuksen vähentäminen sopii enemmistölle, mutta yksityis-autoilusta ja lihansyönnistä luopumisessa useimmilla tulee raja vastaan.

Kansalaiset haluavat varmistaa, etteivät he joudu yksin luopumaan totutuista tavoista. Olisi saatava varmuus siitä, että muutkin osallistuvat talkoisiin. Siksi useimmat toivovat, että päättäjät tekisivät tarvittavat ratkaisut ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

- ◆ Suomalaisten enemmistö (55 %) on valmis tinkimään omasta elintavastaan saaste- ja ympäristö-ongelmien vähentämiseksi. Vuonna 2009 kaksi kolmesta (67 %) oli tähän valmis.
- ◆ 61 prosenttia olisi valmis tekemään ilmastotekoja, jos varmistettaisiin, että myös muut kansalaiset ryhtyvät niihin.
- ◆ 70 prosenttia suomalaisista olisi valmis puolittamaan henkilökohtaisten hyödykkeiden kulutuksen.
- ◆ Ydinvoiman kannatus on kasvanut edelliseen mittaukseen nähden. Suomalaisista 42 prosenttia kannattaa ja 33 prosenttia vastustaa ydinvoiman lisärakentamista sähköntuotannon lisäämiseksi.

Ilmastonmuutos on vakiinnuttanut paikkansa politiikan tärkeiden aiheiden joukossa. Kansalaisten valmius tehdä uhrauksia ympäristön hyväksi ei kuitenkaan ole kasvanut – itse asiassa se on pitkän aikavälin keskiarvoa vähäisempää.

EVAn Arvo- ja asennetutkimuksessa kysyttiin suomalaisten mielipiteitä ilmastonmuutokseen ja ympäristökysymyksiin alkuvuodesta 2019. Suomalaisista 55 prosenttia on valmis tinkimään omasta elintasostaan saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi (Kuvio 1). Eri mieltä asiaa koskevan väittämän kanssa on 23 prosenttia suomalaisista.

Huhtikuussa 2019 järjestettyjen eduskuntavaalien alla ilmastopolitiikka sai suuren huomion vaalikeskusteluissa. Siihen nähden on jopa yllättävää, ettei valmiudessa tinkiä omasta elintasosta ole tällä kertaa tapahtunut kasvua.

Laajimmillaan kansalaisten valmius elintasosta tinkimiseen oli vuonna 1992, jolloin peräti kolme neljästä suomalaisesta (75 %) oli siihen valmis. Laman jälkeen valmius hiipui pitkään, kunnes se nousi jälleen korkeaksi taantumavuoteen 2009 tultaessa. Tuolloin kaksi kolmesta suomalaisesta (67 %) oli väitteen kanssa samaa mieltä. Tämän jälkeen halukkuus tinkiä omasta elintasosta laski ja asettui nykyiselle tasolle.

EVAn Arvo- ja asennetutkimus

Kyselyn tulokset ovat osa EVAn vuoden 2019 Arvo- ja asennetutkimusta. Tulokset perustuvat 2 059 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Tiedot kerättiin 31.1.–6.2.2019.

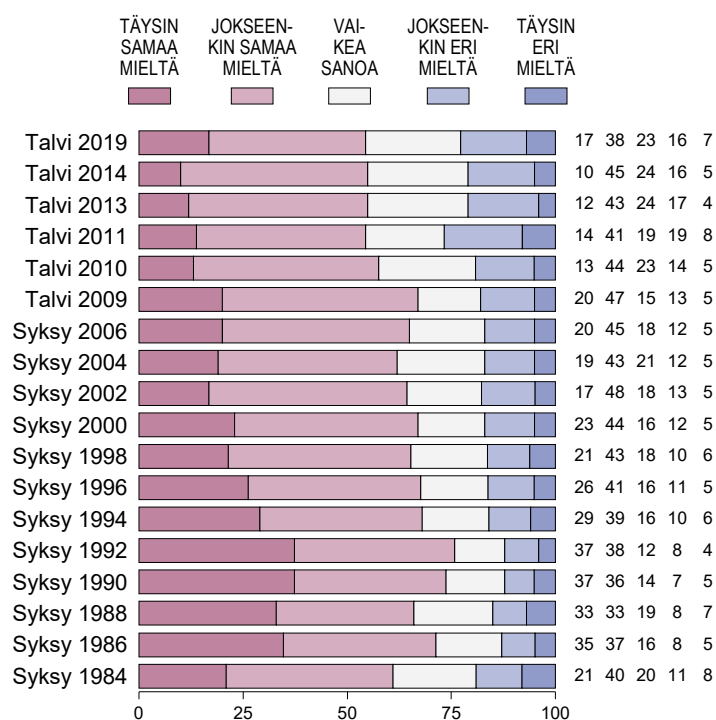
Vastaaajat edustavat koko maan 18–70-vuotiasta väestöä. Aineisto on kerätty Taloustutkimuksen internet-paneelilla ja painotettu edustamaan väestöä sukupuolen, iän, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen jatkoanalyysin on tehnyt Yhdyskuntatutkimus Oy, joka on laatinut myös tulosgrafiikan.

Tulokset ja niiden tarkemmat väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi.

Vuodesta 1984 lähtien tehtyjen tutkimusten tulokset löytyvät EVAn Arvo- ja asennetutkimusten tietokannasta Arvopankista osoitteesta: www.eva.fi/arvopankki.

EVAn Arvo- ja asennetutkimusten pitkä aikasarja sisältää säännönmukaisuuden, jossa ihmisten talous- ja ympäristöasenteet vaihtelevat osin suhdannetilanteen mukaan. Mitä pidempään noususuhdanne kestää, sitä pienemmäksi muodostuu talouskasvun arvostus¹ ja sitä suuremmaksi kasvaa huoli ympäristöstä.

KUVIO 1. ”Saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi olen valmis tinkimään omasta elintasostani” (%)

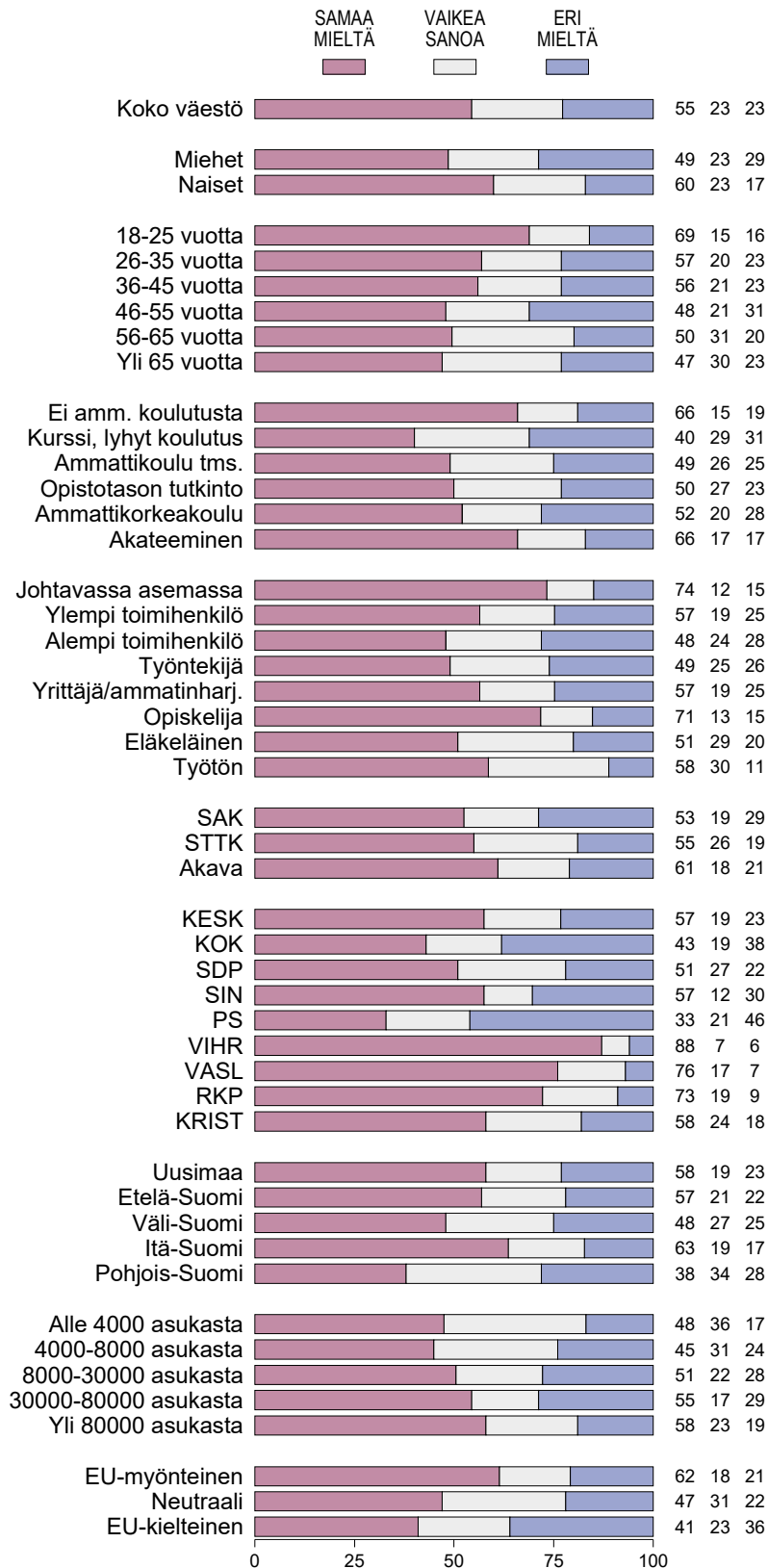

Identiteettipolitiikka polarisoi mielipiteitä

Suomalaisten ympäristöasenteiden kehitys on aiemmin näyttänyt kehittyvän siten, että nousu-

kaudella valmius tinkiä omasta elintasosta on kasvanut ja huippunsa se on saavuttanut syvimmissä taantumassa. Tällä kertaa samanlaista nousukauden asennekehitystä ei kuitenkaan ole nähtävissä.

KUVIO 2. "Saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi olen valmis tinkimään omasta elintasostani" (%)

Yksi syy tähän saattaa olla Suomessa poikkeuksellisen pitkään kestänyt taantuma. Talouskasvun uralle päästiin kunnolla vasta vuonna 2016.²

Toinen syy ympäristöasenteiden jäähdyttämiseen paikoilleen koko väestön tasolla tarkasteltuna saattaa piillä identiteettipolitiikan korostamisessa. Identiteettipolitiikalla tarkoitetaan ihmisten ryhmittäytymistä sosiaalisiksi ryhmiksi erilaisen taustatekijöiden perusteella.³

Suhtautuminen ilmastokysymyksiin näkyi kevään eduskuntavaaleissa polarisoivana kysymyksenä. Kunnianhimoiset ilmastotavoitteet korostuivat etenkin vihreiden ja vasemmistoliiton politiikassa. Nihkeämpi suhtautuminen ilmastonmuutoksen torjumiseen korostui etenkin perussuomalaisten politiikassa.⁴ Toisaalta esimerkiksi kokoomus mainosti vaaleissa näkyvästi ”Autot kuuluvat teille” -iskulauseella autoilijoiden äänen kosiskeliseksi, mutta pyrki siitä huolimatta myös viestimään huolestaan ilmastonmuutoksen suhteen.⁵ Näkemykset näyttäsivät siis jakaantuvan eri leireihin kokoomuksen sisällä, mikä havaitaan myös puolueen kannattajien kohdalla.

Eri puolueiden kannattajissa erot valmiudessa tinkiä omasta elintasosta tulevat selvästi näkyviin. Vihreistä 88 prosenttia on valmiita tinkimään omasta elintasostaan saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi (Ks. Kuvio 2 edellisellä sivulla). Vasemmistoliiton kannattajista vastaavaan on valmis 76 prosenttia ja RKP:n kannattajista 73 prosenttia. Myös enemmistö kristillisdemokraattien (58 %), keskustan (57 %) ja SDP:n (51 %) kannattajista osoittaa talkoohalukkuutta.

Ottaen huomioon eduskuntavaalien asetelman, ei ole kovin yllättävää, että ympäristönuivuudessa erottuvat perussuomalaisten kannattajat, joista vain 33 prosenttia on valmis tinkimään elintasostaan ja 46 prosenttia ei ole. Yllättävää sen sijaan on se, että toiseksi vähiten valmiutta tinkiä elintasostaan ympäristön hyväksi on kokoomuksen kannattajilla (43 %), kun lähes yhtä moni (38 %) ei syty ajatukselle.

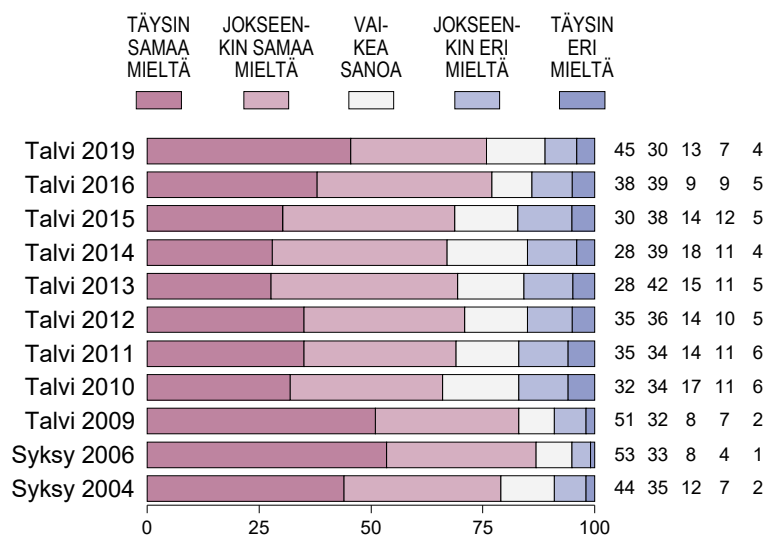
Kun verrataan ympäristöasenteita edelliseen huippuvuoteen 2009, eri puolueiden kannattajien asenteissa on tapahtunut suuriakin muutoksia. Vielä vuonna 2009 kokoomuksen kannattajista 65 prosenttia oli valmis tinkimään elintasostaan ympäristön hyväksi. Pudotusta myönteisessä suhtautumisessa on tapahtunut kymmenen vuoden aikana yli 20 prosenttiyksikköä. Yhtä suuri muutos on tapahtunut SDP:n kannattajissa, joista 72 prosenttia oli valmis tinkimään elintasostaan ympäristön hyväksi vuonna 2009.⁶

Sitä vastoin vasemmistoliiton ja RKP:n kannattajien valmius tinkiä omasta elintasostaan on molempien kohdalla kasvanut tarkasteluajanjaksona noin 10 prosenttiyksikköä. Muiden puolueiden kannattajien osalta muutokset eivät ole olleet yhtä suuria.

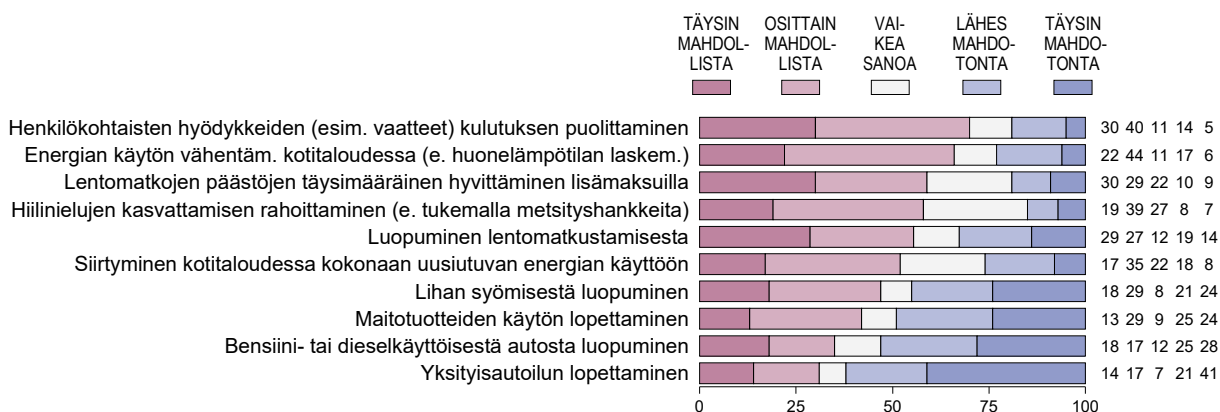
Muutokset puolueiden kannattajien kohdalla kielivät siitä, että identiteettipolitiikan vahvistuminen osaltaan polarisoi kansalaisten näkemyksiä.

Eri puolueiden kannattajien asenteissa on tapahtunut suuriakin muutoksia.

KUVIO 3. ”Ilmastonmuutos on aikamme suurin ympäristöuhka, jonka torjumiseksi on nopeasti ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin kaikissa maissa” (%).

KUVIO 4. Ilmastoteot: Kuinka mahdollisina pitää seuraavien toimien toteuttamista nykyisessä elämäntilanteessaan (%)

Osalle ympäristön puolustaminen nousee keskeisimmäksi politiikan aiheeksi, toiset taas profiloituvat mielestään liiallisuuksiin menevän ympäristöagendan vastustajina.

Polarisaatio saattaa olla myös keskeinen selitys sille, miksi ympäristöasenteissa ei koko väestön tasolla tarkasteltuna ole enää viime vuosina havaittu vastaavaa valmiuden kasvamista elintästä tinkimiseen kuin kymmenen vuotta sitten.

Kansainvälinen keskustelu näkyy ilmastoasenteissa

EVA on mitannut säännöllisesti kansalaisten suhtautumista ilmastonmuutokseen vuodesta 2004 lähtien. Juuri noihin aikoihin ilmastonmuutos alkoi erottautua ympäristöpoliittisessa keskustelussa kaikkein keskeisemmäksi uhaksi.

Kolme neljäsosaa (75 %) on nyt sitä mieltä, että "ilmastonmuutos on aikamme suurin ympäristöuhka, jonka torjumiseksi on nopeasti ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin kaikissa maissa" (Kuvio 3). Eri mieltä väittämän kanssa on 11 prosenttia.

Edelliseen, vuoden 2016 mittaukseen verrattuna suomalaisten näkemykset ovat pysyneet likimain samoina, selvästi vuosia 2010–2015 huolestuneempina. Toisaalta vuosina 2006 ja 2009 ilmastonmuutosta piti suurimpana ympäristöuhkana nykyistä laajempi joukko. Muutokset heijastelevat osin samanlaista kehitystä kuin tinkimisvalmiutta ympäristön hyväksi mittaavan kysymyksen kohdalla. On kuitenkin syytä huomata, että ilmastonmuutoskysymyksessä pyydettiin arvioimaan uhan suuruutta suhteessa muihin ympäristöuhkiin.

Ilmastoasenteiden kehitykseen näyttäisi vaikuttaneen pitkään jatkunut, vuosien 2009–2015

taantuma. Toisaalta ilmastohuolten vahvistumiseen lienee vaikuttanut myös kansainvälinen keskustelu.

Montrealin ilmastokokous järjestettiin vuonna 2005⁷ ja Kööpenhaminan ilmastokokous vuonna 2009⁸. Pariisin ilmastosopimus solmittiin vuonna 2016.⁹ Hallitustenvälisen ilmastopaneelin (IPCC) neljäs raportti julkaistiin vuonna 2007 ja viides raportti vuonna 2014.¹⁰ IPCC:n 1,5 asteen erityisraportti julkaistiin lokakuussa 2018.¹¹

Mistä olet valmis tinkimään?

EVA kysyi suomalaisilta keväällä 2019 ensi kertaa eriteltynä, mistä asioista he olisivat valmiita tinkimään. Vastajille tarjottiin kymmenen vaihtoehtoa ilmastoteoiksi, joiden kohdalla kysyttiin, kuinka mahdollisena he pitivät niiden toteuttamista nykyisessä elämäntilanteessaan (Kuvio 4).

Eniten valmiutta suomalaisilla olisi puolittaa henkilökohtaisten hyödykkeiden, kuten vaatteiden, kulutus. Tähän ilmaisee valmiutensa 70 prosenttia suomalaisista, kun 19 prosenttia torjuu tämän. Toiseksi eniten valmiutta suomalaisilla on vähentää energian käyttöä kotitaloudessa esimerkiksi laskemalla huonelämpötilaa. Kaksi kolmesta (66 %) on valmis tähän. Neljäsosa (23 %) torjuu energian kulutuksen vähentämisen. Enemmistö suomalaisista (59 %) on myös valmis lentomatkojen päästöjen täysimääräiseen hyvittämiseen lisämaksuilla, kun viidennes (19 %) vastustaa ideaa. Yhtä suuri valmius suomalaisilla (58 %) pitää mahdollisena on

Eniten valmiutta suomalaisilla olisi puolittaa henkilökohtaisten hyödykkeiden kulutus.

rahoittaa hiilinielujen kasvattamista esimerkiksi tukemalla metsityshankkeita. Vastustus ajatusta kohtaan on kaikista tarjotuista vaihtoehdoista pienintä (15 %).

Lentomatkestamisesta luopumisenkin on valmis hyväksymään enemmistö (56 %), mutta idean torjuu jo kolmasosa (33 %). Niukka enemmistö (52 %) hyväksyy siirtymisen kotitaloudessa kokonaan uusiutuvan energian käyttöön. Ideaa vastustaa neljäsosa (26 %).

Sitten siirrytään suomalaisille vaikeampiin ilmastotekoihin, joihin ei enää löydy enemmistöltä valmiutta. Lihan syömisestä olisi valmis kuitenkin luopumaan lähes puolet suomalaisista (47 %), kun likimain yhtä moni (45 %) torjuu ajatuksen. Maitotuotteiden käytön lopettamisesta innostuu enää 42 prosenttia suomalaisista, kun noin joka toinen (49 %) vastustaa ideaa.

Alimpana ilmastotekojen suosituimmuuslistalla ovat autoiluun liittyvät kysymykset. Bensiini- tai

YKSITYISAUTOILUSTA EI HEVILLÄ LUOVUTA

Suomalaisten valmiudet tehdä ilmastotekoja vaihtelevat suuresti puoluekannan mukaan. Yksityisautoilu ja ruokailutottumukset erottuvat tekoina, jotka eivät suomalaisia innosta.

Vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat ovat useimpien ilmastotekojen kohdalla kaikista valmiimpia luopumaan nykyisistä elintottumuksistaan (Ks. Kuvioliite).

Eri ilmastotekojen kohdalla kuitenkin paljastuu isoja eroja eri puolueiden kannattajien valmiuksissa luopua nykyisistä elintottumuksista. Lisäksi eroja löytyy myös miesten ja naisten vastauksissa sekä ikäryhmissä.

Miehiä ei esimerkiksi innosta lihansyönnistä luopuminen. Enemmistö (54 %) pitää lihansyönnistä luopumista mahdollittomana, kun kolmannes (35 %) pitää sitä mahdollisena. Naisista taas enemmistö (59 %) on valmis luopumaan lihansyönnistä, kun 37 prosenttia vastustaa ajatusta. 18–25-vuotiailla on eri ikäryhmistä eniten (60 %) valmiutta lihansyönnistä luopumiseen. Alle puolella yli 45-vuotiaista on valmiutta lihansyönnistä luopumiseen.

Puoluekannatuksen mukaan tarkasteltuna selvästi vähiten valmiutta lihansyönnistä luopumiseen on perussuomalaisten (30 %) ja keskustan (31 %) kannattajilla. Maitotuotteista luopumisen kohdalla jakaumat ovat likimain samanlaiset.

Keskustan kannattajien kohdalla pidättyväisyys suhteessa ilmastotekoihin näkyy vahvasti elämäntapaan liittyvissä kysymyksissä, kuten juuri lihansyönnissä ja erityisesti autoilussa. Vain 13 prosenttia keskustan kannattajista olisi valmis lopettamaan yksityisautoilun kokonaan, kun ajatusta pitää mahdollittomana 83 prosenttia keskustan kannattajista. Vielä nihkeämmin yksityisautoilun lopettamiseen suhtautuvat RKP:n

kannattajat, joista ajatuksen hyväksyy vain kahdeksan prosenttia ja 92 prosenttia vastustaa ajatusta. Autoilun lopettamista pitävät mahdollittomina myös enemmistö kokoomuksen (75 %), perussuomalaisten (75 %), kristillisdemokraattien (64 %) ja SDP:n (55 %) kannattajista.

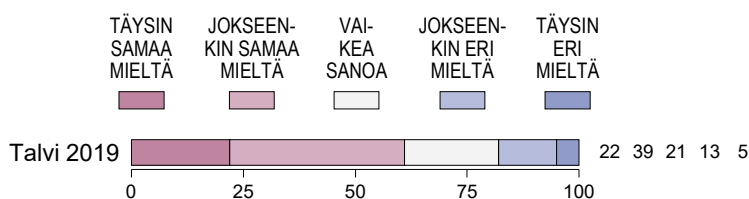
Yksityisautoilu on useimmille suomalaisille edelleen keskeinen osa arkea. Väestöryhmistä vain vihreiden kannattajat (64 %) ja opiskelijat (52 %) pitävät mahdollisena yksityisautoilusta luopumista.

Suhtautuminen yksityisautoiluun muuttuu myös iän myötä. Nuorimmista (18–25-vuotiaat) aikuisista puolet (49 %) pitää mahdollisena yksityisautoilusta luopumista. Valmius siihen vähenee iän myötä siten, että yli 65-vuotiaista enää 19 prosenttia pitää ilmastotekoa mahdollisena. Yksityisautoilun lopettamista pitävät mahdollittomana pienillä paikkakunnilla asuvat ja suuremmissa kaupungeissa valmiutta tähän löytyy jo lähes puolelta (45 %) asukkaista.

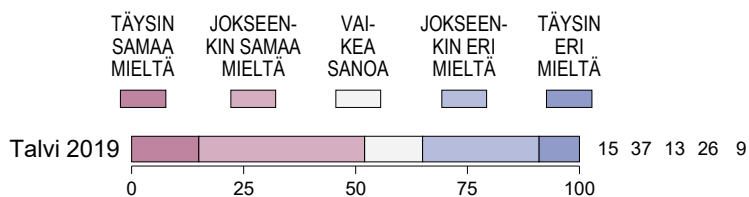
Kun kysytään kansalaisten valmiutta bensiini- ja dieselkäyttöisestä autosta luopumiseen, taustaryhmittäinen jakauma näyttää odotetusti hyvin samanlaiselta kuin kysyttäessä ylipäänsä yksityisautoilusta luopumisesta.

Siinä missä keskustan kannattajat empivät valmiuttaan ilmastotekoihin henkilökohtaisiin elämäntapoihin liittyvissä kysymyksissä, valmiutta löytyy kohtuullisesti kulutuksesta nipistämisen, energiansäästön ja uusiutuvan energiaan siirtymisen, hiilinielujen kasvattamisen sekä jopa lentämisestä luopumisen kohdalla.

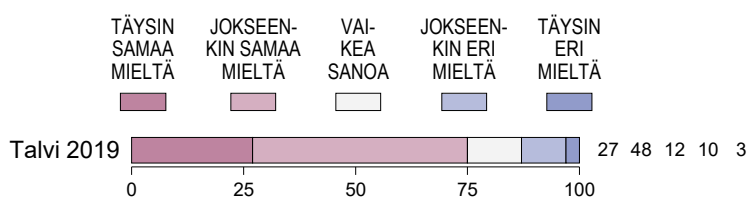
KUVIO 5. "Olisin valmis tekemään ilmastotekoja, jos saisin varmuuden siitä, että myös muut kansalaiset ryhtyvät niihin" (%)

KUVIO 6. "Ilmastonmuutoksesta ja keinoista, joilla siihen voi vaikuttaa, liikkuu niin paljon epämääräistä tietoa, että on vaikea tietää, mikä vaikutus omilla toimilla on" (%)

KUVIO 7. "Päättäjien pitää tehdä ilmastonmuutoksen hidastamiseksi tarvittavat ratkaisut ja toimet, eikä niitä voi syyttää yksittäisten kansalaisten vastuulle" (%)

dieselkäyttöisestä autosta olisi valmis luopumaan kolmasosa suomalaisista (35 %), kun yli puolet (53 %) vastustaa ajatusta. Yksityisautoilusta kokonaan luopuisi vain 31 prosenttia suomalaisista. 62 prosenttia kieltäytyy ehdotuksesta.

Vapaamatkustajaongelma huolettaa

Vaikka suomalaisilla on laajasti valmiuksia tehdä ilmastotekoja muuttamalla elintottumuksiaan, kansalaisille on tärkeää, ettei niiden tekemisessä jää yksin. 61 prosenttia yhtyy väittämään, jonka mukaan "olisin valmis tekemään ilmastotekoja, jos saisin varmuuden siitä, että myös muut kansalaiset ryhtyvät niihin" (Kuvio 5). Vain 18 prosenttia olisi valmis ilmastotekoihin riippumatta siitä, mitä muut tekevät.

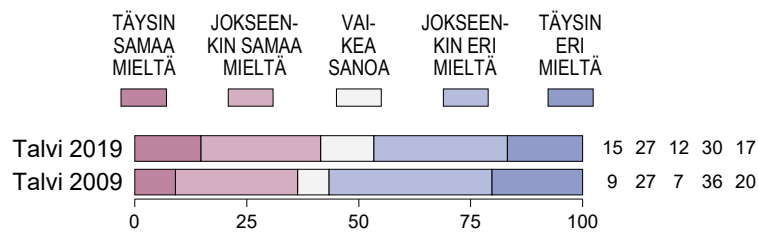
Toisaalta yli puolet suomalaisista (52 %) on myös huolissaan siitä, että "ilmastonmuutoksesta ja keinoista, joilla siihen voi vaikuttaa, liikkuu niin paljon epämääräistä tietoa, että on vaikea tietää, mikä vaikutus omilla toimilla on". Eri

mieltä väittämän kanssa on kolmasosa (35 %) (Kuvio 6).

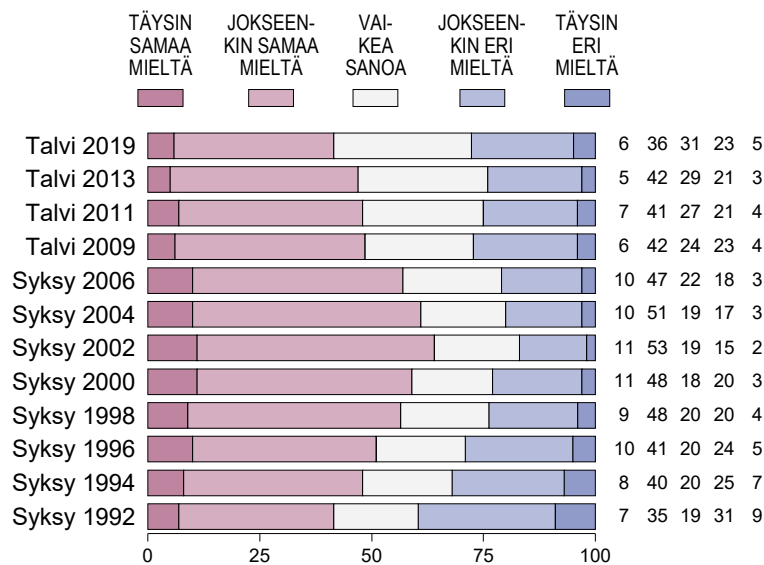
Kansalaiset näkevät selvästi vaatimuksissa ilmastotekoihin vapaamatkustajaongelman. Jollain tavalla olisi varmistettava, että itsensä lisäksi myös naapurin on muutettava elintapojaan. Siihen nähden on loogista, että kolme neljäsosaa (75 %) on sitä mieltä, että "päättäjien pitää tehdä ilmastonmuutoksen hidastamiseksi tarvittavat ratkaisut ja toimet, eikä niitä voi syyttää yksittäisten kansalaisten vastuulle" (Kuvio 7). Eri mieltä väittämän kanssa on 13 prosenttia.

Vapaamatkustajaongelma ei rajoitu pelkästään kotimaahan. Osa suomalaisista kokee, että "ilmaston ja merien tila riippuu muista maista, Suomi ja suomalaiset eivät voi tehdä paljoakaan niiden hyväksi". Tämän väittämän kanssa samaa mieltä on 42 prosenttia kansalaisista (Kuvio 8). Teesin kiistää tosin hieman suurempi osuus (47%). Verrattuna kymmenen vuoden takaiseen kyselyyn kuitenkin näkemys suomalaisten kyvystä itse vaikuttaa ilmaston ja merien tilaan on vähentynyt.

KUVIO 8. "Ilmaston ja merien tila riippuu muista maista, Suomi ja suomalaiset eivät voi tehdä paljoakaan niiden hyväksi" (%).

KUVIO 9. "Suomalainen teollisuus ja elinkeinoelämä toimii nykyisin ympäristöasioissa vastuullisesti" (%).

Myös tämän kysymyksen kohdalla havaitaan näkemysten politisoituminen. Perussuomalaisten kannattajien keskuudessa on eniten (82 %) epäilyksiä kotimaisia ilmastotoimia kohtaan (Kuvio 10). Toiseksi eniten suomalaisten omaa kykyä vaikuttaa ilmastonmuutokseen kyseenalaistavat kristillisdemokraattien kannattajat (68 %) ja kolmanneksi eniten keskustan kannattajat (61 %).¹² Kokoomuksen kannattajien mielipiteet jakautuvat: Suunnilleen yhtä moni (43 %) uskoo kuin ei usko (41 %) kotimaisiin toimiin ilmaston ja merien tilaan vaikuttamiseksi. Muiden puolueiden kannattajien kohdalla enemmistö uskoo kotimaisiin toimiin. Vihreiden kannattajat erottuvat jälleen perussuomalaisten peilikuvana. Vihreiden kannattajista 83 prosenttia uskoo kotimaisten toimien vaikuttavuuteen.

Elinkeinoelämän toiminta jakaa mielipiteet

Luottamus suomalaisen teollisuuden ja elinkeinoelämän vastuulliseen toimintaan ympäristöasioissa on heikentynyt selvästi 2000-luvun alkuvuosista. Mitenkään surkeiksi lukuja ei silti edelleenkään voi luonnehtia. 42 prosenttia osoittaa luottamusta, 28 prosenttia ei (Kuvio 9). Suurimmillaan suomalaisten luottamus teollisuuden ja elinkeinoelämän toimintaan ympäristöasioissa oli vuonna 2002, jolloin kaksi kolmesta suomalaisesta (64 %) piti tahoja luottamuksen arvoisina.

Toisaalta viime vuosien trendi ei ole niinkään epäluottamuksen, vaan pikemmin epätietoisten osuus. Kansalaisten näkemyksiin ovat saattaneet vaikuttaa esimerkiksi viime vuosien kaivosteollisuuteen (esim. Talvivaara) ja kestäviin metsähakkuisiin liittyvät uutiset.

Usko tulevaisuuteen on heikko

Kansalaisten huoli ilmastonmuutoksesta ja luonnon tulevaisuudesta on Suomessa hyvin laajaa.

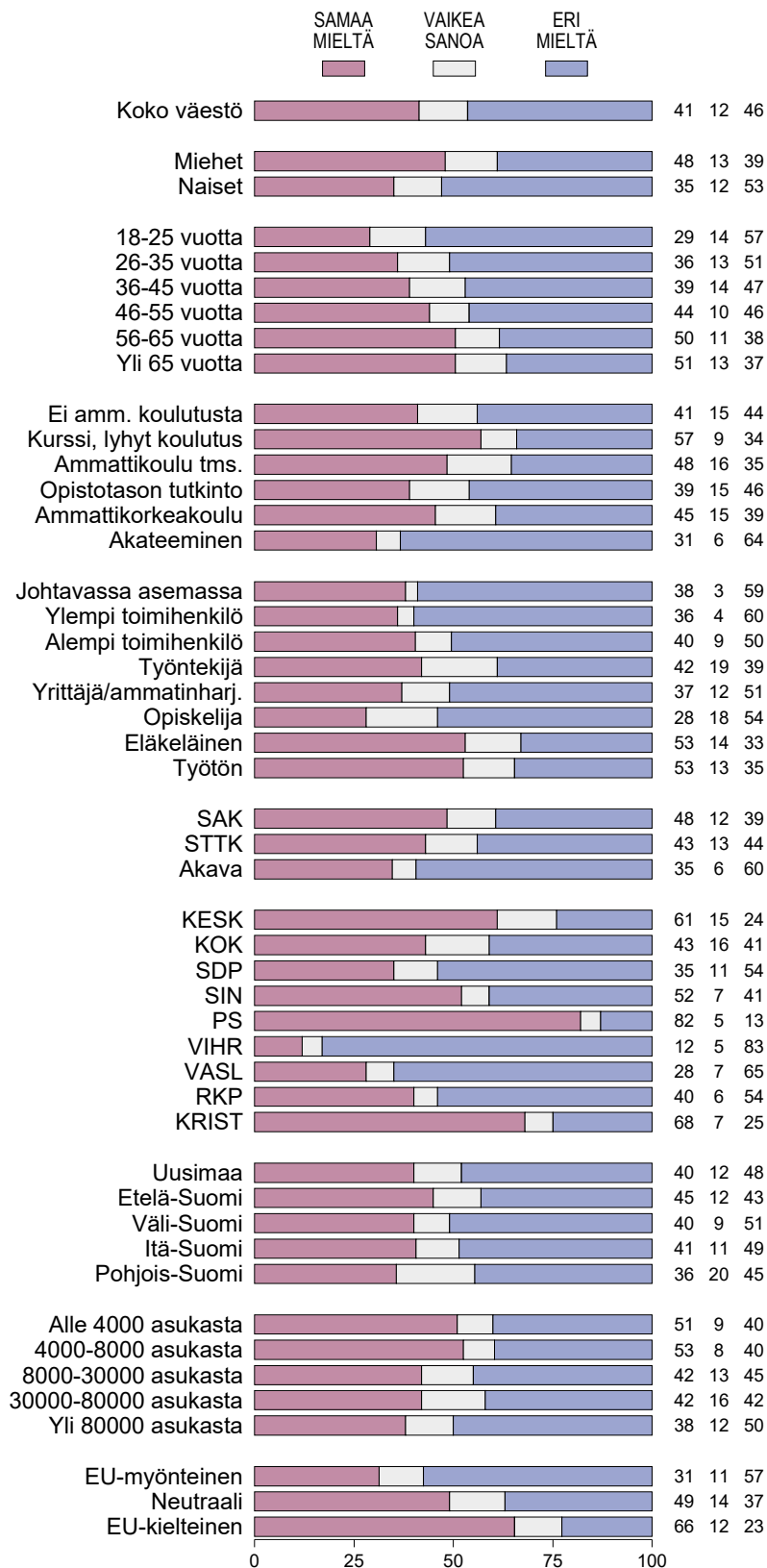
Kun EVAn arvo- ja asennetutkimuksessa kysyttiin syksyllä 2018, mitä kansalaiset pitävät suurimpina uhkina itsensä, läheisten tai Suomen kohdalla, ilmaston lämpeneminen osoittautui merkittävim-

mäksi uhaksi.¹³ Suomalaisista 76 prosenttia sanoi pitävänsä ilmaston lämpenemistä uhkana.

Suomalaisten näkemykset tulevaisuuden suhteen näyttävät vielä pessimistisemmiltä, kun

kysytään heidän näkemyksiään väittämään, jonka mukaan ”pyrkimällä jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ihminen tuhoaa vähitellen luonnon ja lopulta myös itsensä”. Tämän väittämän kanssa samaa

KUVIO 10. ”Ilmaston ja merien tila riippuu muista maista, Suomi ja suomalaiset eivät voi tehdä paljoakaan niiden hyväksi” (%).

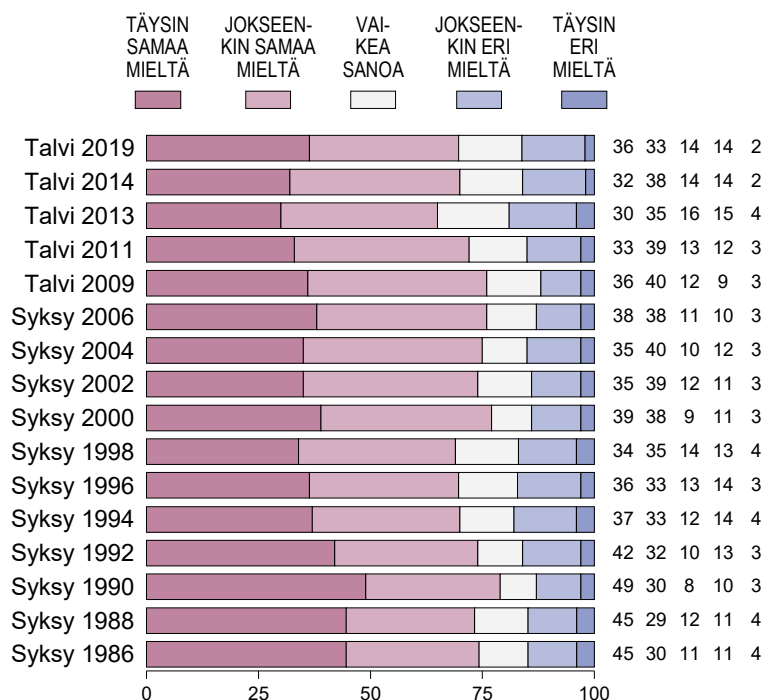

mieltä nimittäin on kaksi kolmesta (69 %) suomalaisesta ja eri mieltä vain 16 prosenttia (Kuvio 11).

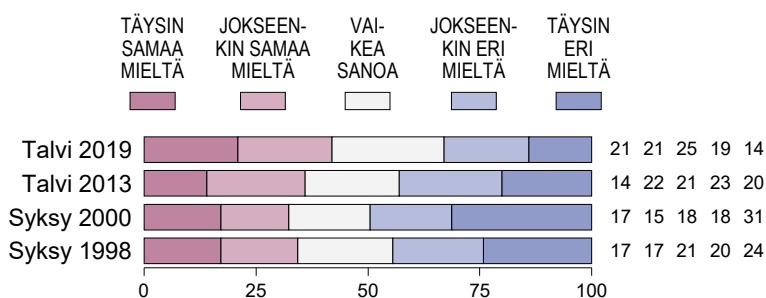
Vaikka suomalaisten pessimismi luonnon ja ihmiskunnan tulevaisuuden suhteen on käytän-

nössä aina ollut yhtä synkkää, ei se kuitenkaan ole saanut aikaan vastaavaa kasvua halukkuudessa tekoihin, joilla ympäristön tilaa voitaisiin kohentaa.

KUVIO 11. "Pyrkimällä jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ihminen tuhoaa vähitellen luonnon ja lopulta myös itsensä" (%).

KUVIO 12. "Ydinvoiman lisärakentaminen olisi paras ratkaisu maamme sähköntuotannon lisäämiseksi" (%).

Ydinvoiman kannatus kasvaa

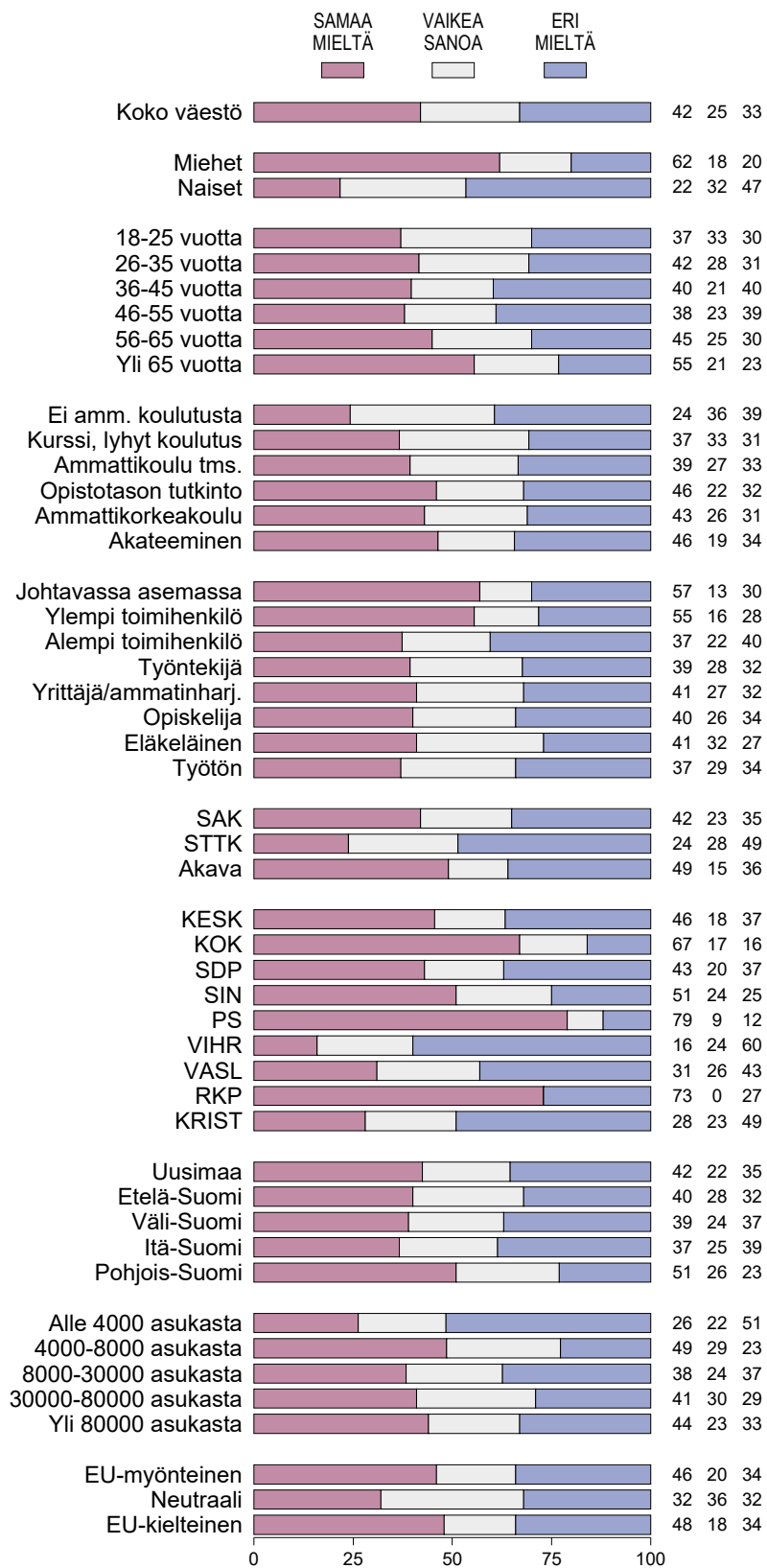
Ydinvoiman lisärakentamisella on nyt enemmän kannattajia kuin vastustajia. Suomalaisista 42 prosenttia kannattaa ydinvoiman lisärakentamista sähköntuotannon lisäämiseksi (Kuvio 12). Sitä vastaan on 33 prosenttia. Kannastaan epätietoisia on suurehko osuus (25 %).

EVA on vuodesta 1998 lähtien tiedustellut kansalaisten näkemyksiä ydinvoiman lisärakentamiseen. Nyt ensimmäistä kertaa suurempi osa kannattaa kuin vastustaa ydinvoiman lisärakentamista.

Miesten ja naisten näkemykset ydinvoimasta poikkeavat selvästi toisistaan. Miehistä 62 prosenttia kannattaa ydinvoiman lisärakentamista ja 20 prosenttia vastustaa (Kuvio 13).

Naisten osalta jakauma on lähes päinvastainen: Ydinvoiman lisärakentamisen kannattajia on 22 prosenttia ja vastustajia 47 prosenttia. Ydinvoiman kannatus kasvaa koulutustason ja sosioekonomisen aseman kasvaessa. Erityisen vahvaa ydinvoiman kannatus on perussuomalaisten (79 %), RKP:n (73 %) ja kokoomuksen (67 %) kannattajien keskuudessa.

KUVIO 13. "Ydinvoiman lisärakentaminen olisi paras ratkaisu maamme sähköntuotannon lisäämiseksi" (%).

VIITTEET

- 1 Haavisto (2019).
- 2 Tilastokeskus (2018).
- 3 Stanford Encyclopedia of Philosophy (2016).
- 4 Helsingin Sanomat (2019).
- 5 Iltalehti (2019).
- 6 Likimain saman verran putosi tuona aikana myös perussuomalaisten valmius tinkiä elintasosta. On kuitenkin otettava huomioon, että vielä vuonna 2009 perussuomalaisten kannatus oli huomattavasti pienempi kuin nykyään. Ks. Haavisto, I. & Kiljunen, P. (2009).
- 7 UNFCCC (2005).
- 8 UNFCCC (2009).
- 9 UNFCCC (2019).
- 10 IPCC (2019a).
- 11 IPCC (2019b).
- 12 Sinisten kannattajien vastaukset on jätetty tässä analyysissä käsittelemättä, sillä puolue ei saanut yhtäkään kansanedustajaa kevään 2019 eduskuntavaaleissa.
- 13 Metelinen (2018).

KIRJALLISUUS

- Haavisto, I. (2019). Huolettomien hallitus – Äänestäjät avasivat julksen talouden rahahanat, mutta eivät ole valmiita veronkiristyksiin, EVA Analyysi No 70.
- Haavisto, I. ja Kiljunen, P. (2009). Kapitalismi kansan käräjillä, EVAn kansallinen arvo- ja asennetutkimus 2009.
- Helsingin Sanomat (2019). HS vertaili: Näin puolueiden ilmastokannat eroavat toisistaan – Suuri ilmastotentti tänään Sanomatalossa kello 16, <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006056903.html>, haettu 18.6.2019.
- Iltalehti (2019). "Autot kuuluvat teille" – Kokoomusta syytetään kaksilla rattailta ajosta: Kalle Jokinen selittää, mitä hämmäntävä mainos tarkoittaa, <https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/bd0f4968-37c9-44fd-b924-1b64f9e1da0d>, haettu 18.6.2019.
- IPCC (2019a). AR5 Synthesis Report: Climate Change 2014, <https://www.ipcc.ch/report/ar5/syr/>, haettu 18.6.2019.
- IPCC (2019b). Special Report – Global Warming of 1.5 °C, <https://www.ipcc.ch/sr15/>, haettu 25.6.2019.
- Metelinen, S. (2019). Suomen Nato-jäsenyyden kannatus on pysynyt likimain ennallaan, <https://www.eva.fi/blog/2018/11/28/suomen-nato-jasenyyden-kannatus-on-pysynyt-likimain-ennallaan/>, haettu 18.6.2019.
- Stanford Encyclopedia of Philosophy (2016). Identity Politics, <https://plato.stanford.edu/entries/identity-politics/>, haettu 19.6.2019.
- Tilastokeskus (2018). Bruttokansantuote kasvoi 2,1 prosenttia vuonna 2016, https://www.stat.fi/til/vtp/2016/vtp_2016_2018-01-31_tie_001_fi.html, haettu 18.6.2019.
- UNFCCC (2005). Montreal Climate Change Conference - December 2005, <https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/past-conferences/montreal-climate-change-conference-december-2005/montreal-climate-change-conference-december-2005-0>, haettu 18.6.2019.
- UNFCCC (2009). Copenhagen Climate Change Conference - December 2009, <https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/past-conferences/copenhagen-climate-change-conference-december-2009/copenhagen-climate-change-conference-december-2009>, haettu 25.6.2019.
- UNFCCC (2019). Paris Agreement – Status of Ratification, <https://unfccc.int/process/the-paris-agreement/status-of-ratification>, haettu 18.6.2019.

EVA Analyysin *Elämänmuutoksen empijät* kirjoittaja

EVA:n toimituspäällikkö
SAMI METELINEN

ELINKEINOELÄMÄN VALTUUSKUNTA

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyysit löytyvät EVA:n kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) • ISSN 2342-0782 (PDF)

Tutustu Arvopankkiin!

www.eva.fi/arvopankki

eva

ELINKEINOELÄMÄN
VALTUUSKUNTA